

E-FAKTURE

VUKOVIC & PARTNERS
Advokatska kancelarija - Law firm

Privreda „na zadatku“ – kratak vodič o prelasku na sistem e-faktura

Dugo najavljivana digitalizacija faktura, i generalno izmene u načinu plaćanja između privrednih subjekata je ozvaničena stupanjem na snagu Zakona o elektronskom fakturisanju ("Sl. glasnik RS", br. 44/2021, u daljem tekstu: Zakon), koga stručnjaci smatraju zakonom koji će doneti najveće sistemske promene u privredi naše države od početka tekućeg stoleća.

Budući da su novine predviđene Zakonom, uistinu, obimne, kao i da se broj usvojenih podzakonskih akata bliži dvocifrenom, čini se da je privrednicima ceo postupak potrebno pojednostaviti, a u prilog takvoj činjenici govori i nemali broj firmi koje se otvaraju i čiji je cilj upravo pružanje pomoći, iliti preuzimanje posla e-fakturisanja umesto privrednih subjekata.

Stoga, u nastavku teksta upoznaćemo privrednike kako pristupiti novom sistemu elektronskog fakturisanja, način na koji će sistem funkcionisati, kao i kakve obaveze isti podrazumeva, ali i kakve pogodnosti će doneti.

Elektronska faktura: zahtev za isplatu po osnovu transakcija sa naknadom, svaki drugi dokument koji utiče na isplatu, odnosno visinu isplate, faktura koja se izdaje za promet bez naknade, kao i primljene avanse, koji su izdati, poslani i primljeni u strukturiranom formatu koji omogućava potpuno automatizovanu elektronsku obradu podataka preko sistema elektronskih faktura (u prethodnom i daljem tekstu: elektronska faktura i/ili e-faktura).

➤ *Ko ima obavezu izdavanja i prijema elektronske fakture*

Odgovor na pitanje koji subjekti će biti obveznici izdavanja e-fakture propisan je Zakonom na vrlo jasan i nedvosmislen način, tako da je time otklonjen prostor za nedoumice privrednika koji bi se u suprotnom mogli dovesti u pitanje da li treba ili ne da pređu na nov sistem fakturisanja.

Dakle, *obavezu izdavanja, prijema, evidentiranja i čuvanja elektronske fakture* imaće:

- 1) subjekti javnog sektora – u međusobnim transakcijama i u transakcijama sa subjektima privatnog sektora;
- 2) subjekti privatnog sektora (obveznici poreza na dodatu vrednost) – u međusobnim transakcijama i u transakcijama sa subjektima javnog sektora;
- 3) poreski punomoćnik stranog lica u Republici Srbiji, u smislu propisa kojima se uređuje porez na dodatu vrednost, po osnovu transakcija sa subjektima privatnog i javnog sektora.

Da bismo dali još precizniji odgovor, potrebno je odrediti i šta se podrazumeva pod subjektom javnog sektora, odnosno subjektom privatnog sektora. Subjekt javnog sektora podrazumeva opšti nivo države i javno preduzeće, dok se pod subjektom privatnog sektora misli isključivo na obveznika poreza na dodatu vrednost.

Međutim, pored obaveznog pristupa, zakonodavac daje mogućnost i onim licima koji nemaju zakonsku obavezu da pristupe sistemu elektronskih faktura da se dobrovoljno opredele za korišćenje istog. Ovde se dakle misli na preduzetnike i pravna lica koja nisu u sistemu PDV-a.

Istim članom kojim zakonodavac predviđa subjekte ove obaveze, predviđeni su i izuzeci od iste, a oni se odnose na: promet na malo i primljeni avans za promet na malo u skladu sa zakonom koji uređuje fiskalizaciju, ugovornu obavezu usmerenu prema korisnicima sredstava iz međunarodnih okvirnih sporazuma, nabavku, modernizaciju i remont naoružanja i vojne opreme, nabavku bezbednosno osetljive opreme, kao i sa njima povezanim nabavkama dobara i usluga.

Izuzeci su eksplicitno predviđeni, i ono što možemo zaključiti jeste da su minimalni, te da će se sistem e-faktura „zaživeti“ u najvećem delu privrede.

Pored navedene glavne obaveze izdavanje i prijem e-fakture, Zakon predviđa i posebnu obavezu elektronskog evidentiranja obračuna poreza na dodatu vrednost.

Ova posebna obaveza propisana je za lice koje je poreski dužnik u skladu sa zakonom kojim se uređuje porez na dodatu vrednost, koji je obveznik poreza na dodatu vrednost, kao i subjekt javnog sektora, pravno lice, odnosno preduzetnik koji nije obveznik poreza na dodatu vrednost, osim:

1. obveznika poreza na dodatu vrednost za promet dobara i usluga koje je izvršio, uključujući i primljeni avans za taj promet, za koji izdaje elektronsku fakturu u skladu sa ovim zakonom;
2. poreskog dužnika za uvoz dobara.

Pored toga, propisano je da za promet na malo i primljeni avans za promet na malo u skladu sa zakonom kojim se uređuje fiskalizacija, koji vrši obveznik poreza na dodatu vrednost, postoji obaveza evidentiranja obračuna poreza na dodatu vrednost u sistemu elektronskih faktura isključivo ako za taj promet, uključujući i primljeni avans, ne postoji obaveza izdavanja fiskalnog računa u skladu sa zakonom kojim se uređuje fiskalizacija.

➤ *Vremenska implementacija zakonskih odredaba u svet privrede*

Zakonske odredbe biće obavezujuće, odnosno privrednici će otpočeti sa njihovom primenom sukcesivno. Ovakav stav zakonodavca govori u prilog kompleksnosti same procedure i novog sistema, te se na takav način zapravo daje prostora i olakšava privrednicima da postepeno pristupaju i navikavaju se ono što im, trenutno, predstavlja novinu.

Početak primene Zakona vezan je za tri datuma:

	1. maj 2022. godine	Subjekti privatnog sektora → <i>izdaju elektronske fakture</i> → subjektima javnog sektora; Subjekti javnog sektora → <i>izdaju elektronske fakture</i> → drugim subjektima javnog sektora; Subjekti javnog sektora → <i>primaju i čuvaju elektronske fakture</i> ;
	1. jul 2022. godine	Subjekti privatnog sektora → <i>primaju i čuvaju elektronske fakture</i> ; Subjekti javnog sektora → <i>izdaju elektronske fakture</i> → subjektima privatnog sektora;
	1. januar 2023. godine	Subjekti privatnog sektora → <i>izdaju elektronske fakture</i> → drugim subjektima privatnog sektora;

Takođe, činjenica da je Zakon stupio na snagu skoro godinu dana pre nego što će prvi subjekti biti u obavezi da izdaju ili prime prve elektronske fakture može biti tumačena kao vid podrške privrednim subjektima, budući da im se na taj način ostavlja vremena za upoznavanje sa propisima, realizaciju istih, ali i s druge strane dodatno vreme za nadležne institucije za donošenje podzakonskih akata, kojima će detaljnije biti regulisana sama materija.

Iako je prvi od tri predviđena datuma primene najpre bio sam početak naredne godine, odnosno 1. januar 2022. godine, nadležno Ministarstvo finansija je „*usled prijema velikog broja zahteva korisnika kojima je potrebno dodatno vreme da se prilagode na nov model*“, dana 01. decembra 2021. godine dalo Saopštenje za javnost kojim najavljuje odlaganje početka primene Zakona .

Naravno, predlog Ministarstva finansija kojim se menja tekst Zakona biće iznet pred Narodnu Skupštinu, koja će dati finalnu potvrdu ove najave, na koji način će, u slučaju usvajanja, navedene izmene i formalno stupiti na snagu.

➤ **Primer elektronske fakture – obavezni elementi predviđeni Zakonom**

Poslovno ime/Skraćeno poslovno ime Primaoca fakture
Sedište
PIB
Matični broj
Poslovni račun
Broj, datum i mesto izdavanja fakture
<ul style="list-style-type: none">
- Podaci o vrsti i količini isporučenih dobara ili vrsti i obimu usluga;
- Datum isporuke dobara, odnosno pružanja usluga ili avansne uplate;
- Iznos avansnih plaćanja;
- Iznos osnovice poreza na dodatu vrednost;
- Poresku stopu poreza na dodatu vrednost;
- Iznos poreza na dodatu vrednost koji je obračunat na osnovicu;
- Ukupan iznos elektronske fakture;
<p>*napomenu o odredbi zakona kojim se uređuje porez na dodatu vrednost na osnovu koje nije obračunat porez na dodatu vrednost;</p> <p>*napomenu da se za promet dobara i usluga primenjuje sistem naplate;</p>
Naziv izdavaoca elektronske fakture
Adresa
PIB
Matični broj
Poslovni račun

Bila forma fakture elektronska ili papirna, a sudeći s aspekta obaveznih elemenata predviđenih Zakonom one su iste, odnosno svi elementi koje je sadržala faktura u papirnom obliku mora sadržati i faktura u elektronskom obliku.

Dodatno, posebno su propisani obavezni elementi u slučajevima kada e-faktura predstavlja dokument o smanjenju/povećanju naknade, kao i slučajevima u kojima e-faktura predstavlja storno fakturu.

Kada e-faktura predstavlja dokument o smanjenju/povećanju naknade, ona obavezno sadrži:

1. Naziv, adresu i PIB izdavaoca;
2. Naziv, adresu i PIB primaoca;
3. Redni broj i datum;
4. Iznos smanjenja/povećanja naknade;
5. Broj e-fakture za izvršeni promet dobara i usluga, odnosno datum početka i završetka vremenskog perioda u kome su izdate e-fakture, ukoliko se izmena vrši za sve fakture izdate u tom periodu.

Kada e-faktura predstavlja storno fakturu, ona obavezno sadrži:

1. Naziv, adresu i PIB izdavaoca;
2. Naziv, adresu i PIB primaoca;
3. Redni broj i datum storno fakture;
4. Broj e-fakture za izvršeni promet dobara i usluga, odnosno datum početka i završetka vremenskog perioda u kome su izdate e-fakture, ukoliko se izmena vrši za sve fakture izdate u tom periodu.

Pored prethodno navedenih podataka, Pravilnik propisuje da e-faktura može sadržati i druge podatke propisane relevantnim zakonima (npr. Zakon o PDV), ili druge podatke relevantne za izdavaoca, primaoca ili druge zainteresovane strane.

➤ ***Podobnost elektronske fakture u postupku izvršenja***

Elektronska faktura u postupku izvršenja predstavlja verodostojnu ispravu, ili drugim rečima, poverioci će imati mogućnost da na osnovu elektronske fakture pokrenu postupak prinudne naplate, pod uslovom da je od strane izdavaoca ili informacionog posrednika u njegovo ime poslata primaocu elektronske fakture preko sistema elektronskih faktura.

➤ ***Formiranje Sistema elektronskih faktura***

Na pitanje privrednika gde će se formirati, slati i primati elektronske fakture Zakon odgovara formiranjem Sistema elektronskih faktura. Sistem elektronskih faktura (u daljem tekstu: Sistem) predstavlja informatičko-tehnološko rešenje kojim upravlja Centralni informacioni posrednik i preko koga se vrši slanje, prijem, evidentiranje, obrada i čuvanje elektronskih faktura.

Ono što je značajno za sve buduće korisnike jeste da je upotreba ovog sistema besplatna i dostupna svima. S obzirom na to da je jedan od glavnih ciljeva novog Zakona i čitavog novog sistema koji će se primenjivati upravo veća kontrola države, jasno je da će sam Sistem elektronskih faktura kontrolisati Centralni informacioni posrednik, odnosno nadležna jedinica Ministarstva finansija.

Ukoliko neki od privrednih subjekata poželi da kao posrednika izabere druge informacione posrednike na to će i imati pravo, ali će takvu proceduru morati da urede međusobnim ugovorom, a ovi posrednici moraju imati saglasnost ministarstva nadležnog za poslove finansija koja se dobija ispunjenjem odgovarajućih uslova, o čemu će biti više reči u nastavku teksta.

Jedna od prednosti ovakvog sistema jeste omogućeno trajno čuvanje faktura kroz sistem elektronskih faktura, a samim tim i njihovu naknadnu proveru.

Dakle, Zakon definiše Sistem elektronskih faktura, ali ne propisuje detaljnije kako pristupiti istom, niti način na koji će funkcionisati. Stoga je, Ministarstvo finansija kroz Pravilnik o načinu i postupku registrovanja za pristup sistemu elektronskih faktura, načinu pristupanja i korišćenja sistema elektronskih faktura i načinu korišćenja podataka koji su dostupni u sistemu elektronskih faktura dalo odgovor na ova pitanja.

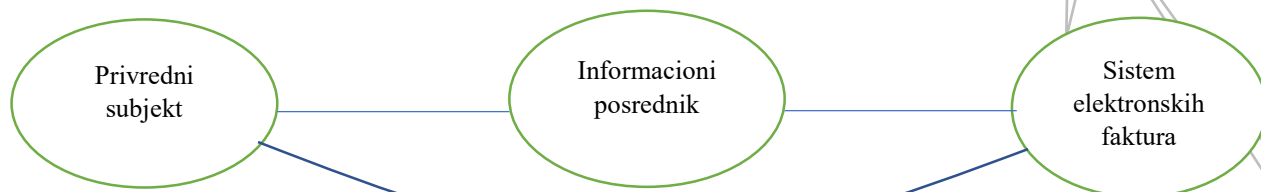
➤ Registracija, mogućnosti i funkcionisanje Sistema

Za pristup sistemu neophodna je *prethodna registracija* koja se vrši kroz veb aplikaciju. Neophodan uslov za registraciju je posedovanje PIB-a, a registraciju vrši zakonski zastupnik subjekta prometa, odnosno subjekt prometa lično kada je reč o fizičkom licu, i njihov identitet biće proveravan kroz Portal za elektronsku identifikaciju.

Na pitanje kako pristupiti Sistemu, odgovor ćete dobiti u narednom grafičkom prikazu koji vas upoznaje sa hodogramom svih neophodnih radnji. Ukoliko ste preduzeli sve korake dobijeni „proizvod“ je vaš korisnički nalog na Sistemu.

Pored ostalih redovnih, u aplikaciju se može uneti i podatak da li će se Sistemu elektronskih faktura pristupati *neposredno* ili *posredstvom informacionog posrednika*, a u zavisnosti od kog opredeljenja će se dalje unositi podaci o ovlašćenom licu za pristup putem korisničkog interfejsa, odnosno podaci o informacionom posredniku preko kog će se pristupati Sistemu. Maksimalan broj aktivnog informacionog posrednika za jednog privrednog subjekta je ograničen na jednog informacionog posrednika. U slučaju izbora posrednog pristupa Sistemu zapravo dolazi do „prenosa pristupa“.

Oni subjekti koji odaberu neposredan pristup Sistemu, imaju dva rešenja na raspolaganju, a to su:

- 1) putem korisničkog interfejsa (putem internet pretraživača);
- 2) putem aplikativnog interfejsa (povezivanje sa softverskim sistemom subjekta).

Poseban slučaj registrovanja je registrovanje po automatizmu, do kojeg dolazi ukoliko se kroz Sistem zahteva izdavanje elektronske fakture za primaoca koji nije registrovan, a koji poseduje PIB. U takvim slučajevima, dolazi do automatskog registrovanja primaoca, a elektronska fakture će biti izdata, sačuvana i predata primaocu ukoliko je za konkretnu transakciju počela da se primenjuje zakonska obaveza primaoca da primi elektronsku fakture.

➤ **Funkcija informacionog posrednika**

Kao što smo već pomenuli svaki privredni subjekt može „preneti pristup“ Sistemu. Pod takvim, posrednim pristupom Sistemu podrazumeva se angažovanje informacionog posrednika, koji će u ime i za račun klijenta pristupiti sistemu i upravljati njegovim e-fakturama.

Informacioni posrednik može biti samo domaće pravno lice koje ispunjava uslove predviđene Uredbom o postupku i uslovima za davanje i oduzimanje saglasnosti za obavljanje poslova informacionog posrednika, na osnovu čega mu Ministarstvo finansija izdaje saglasnost za obavljanje ovih poslova i isti se upisuje u Registar informacionih posrednika, koji će biti javno dostupan.

Dakle, lice koje podnosi zahtev Ministarstvu finansija mora ispunjavati sledeće uslove:

1. Da je pravno lice registrovano u Republici Srbiji;
2. Nema dospelih, a neplaćenih obaveza prema Poreskoj upravi;
3. Nema zakonskog ili ostalog zastupnika koji je pravnosnažno osuđen za krivično delo protiv imovine, privrede, bezbednosti računarskih podataka, državnih organa, pravnog saobraćaja i protiv službene dužnosti;
4. Kao pravno lice nije pravnosnažno osuđeno za krivično delo;
5. Primenjuje mere zaštite koje se odnose na operatora IKT sistema od posebnog značaja i da je donelo akt o bezbednosti IKT sistema od posebnog značaja u skladu sa propisima kojima se uređuje informaciona bezbednost;
6. Nije mu ranije oduzeta saglasnost za obavljanje poslova informacionog posrednika;
7. Ima donet akt o opštim uslovima pružanja usluge informacionog posrednika;

Zahtev se podnosi isključivo elektronskim putem, a nadležno Ministarstvo odlučuje o istom rešenjem u roku od 15 dana od dana prijema zahteva. Data saglasnost je vremenski ograničena na period od 24 meseca.

➤ **Čuvanje i konvertovanje e-fakture u papirni oblik**

Za fakture koje izdaje ili primi subjekt javnog sektora obezbeđeno je trajno čuvanje u Sistemu, dok će fakture koje izda i primi subjekt privatnog sektora biti čuvane u roku od deset godina od isteka godine u kojoj je faktura izdata, i to u Sistemu ili u sistemu informacionog posrednika, opet u zavisnosti od izbora pristupa Sistemu.

Subjekt privatnog sektora koji je izdao, odnosno primio elektronsku fakturu može elektronski eksportovati ili odštampati elektronsku fakturu u jednom ili više primeraka do isteka roka za obavezno čuvanje elektronskih faktura, s tim što radi obezbeđenja verodostojnosti porekla i integriteta sadržine papirni oblik mora:

1. Da sadrži sve elemente koje je sadržao i elektronski oblik, kao i oznaku da je elektronska faktura generisana u sistemu elektronskih faktura, jedinstveni identifikator fakture i datum i vreme slanja fakture;
2. Da prikazuje sve obavezne elemente na čitak način;
3. Da je preuzimanje i štampanje elektronske fakture izvršeno u skladu sa odredbama o preuzimanju i štampanju primerka elektronskog dokumenta iz propisa kojima se uređuje elektronski dokument.

Čuvanje elektronskih faktura u sistemu elektronskih faktura iz člana 5. Zakona o elektronskom fakturisanju od strane subjekata javnog sektora, odnosno od strane subjekata privatnog sektora koji za te potrebe ne koriste sistem informacionog posrednika vrši se korišćenjem postupaka i tehnoloških rešenja kojima se obezbeđuje verodostojnost porekla i integriteta sadržine elektronske fakture preuzete iz sistema elektronskih faktura, uz obavezno ispunjavanje uslova i standarda informacione bezbednosti, u skladu sa propisima kojima se uređuje informaciona bezbednost.

Čuvanje elektronskih faktura od strane subjekata privatnog sektora koji za te potrebe koriste sistem informacionog posrednika vrši se na isti način, s tim što informacioni posrednik mora da obezbedi visok nivo zaštite od gubitaka podataka koji se čuvaju, narušavanja integriteta tih podataka i neovlašćenog pristupa tim podacima.

➤ **Sistem za upravljanje fakturama**

Sistem za upravljanje fakturama razlikujemo od Sistema elektronskih faktura po tome što je prvi namenjen subjektima javnog sektora.

U transakcijama u kojima se kao dužnik javlja subjekt javnog sektora koji ima više nivoa saglasnosti, e-fakture mogu da se primaju preko sistema za upravljanje fakturama koji predstavlja veb aplikaciju koju uspostavlja i kojom upravlja odgovarajuća služba Vlade.

➤ **Odgovornost u slučaju ne postupanja u skladu sa Zakonom**

Zakonom je predviđeno i u kojim slučajevima postupanje suprotno odredbama biva sankcionisano.

Naime, subjekti privatnog sektora kazniće se novčanom kaznom u rasponu od 200.000,00 do 2.000.000,00 dinara, odnosno za preduzetnike od 50.000,00 do 500.000,00 dinara u slučajevima kada:

1. povredi obavezu izdavanja elektronske fakture;
2. koristi podatke koji su dostupni u sistemu elektronskih faktura u svrhe koje nisu propisane Zakonom;
3. ne primi elektronsku fakturu u skladu sa ovim Zakonom;
4. ne čuva elektronsku fakturu u skladu sa ovim Zakonom;
5. ako ne omoguće licu koje vrši inspekcijiski nadzor vršenje tog nadzora.

Za ovaj prekršaj biće kažnjeno i odgovorno lice subjekta privatnog sektora, odnosno javnog preduzeća, takođe novčanom kaznom od 50.000,00 do 150.000,00 dinara.

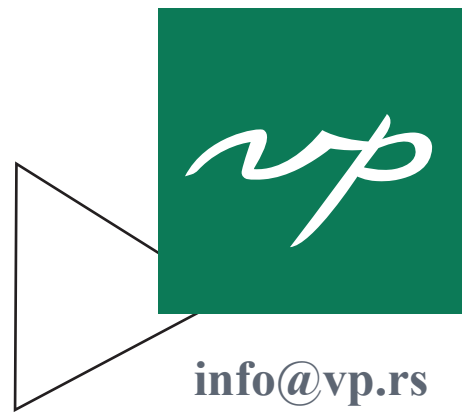
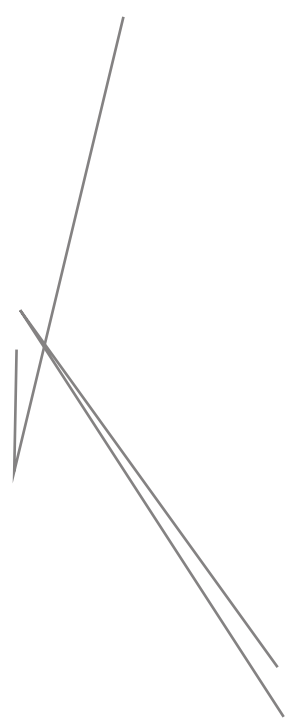
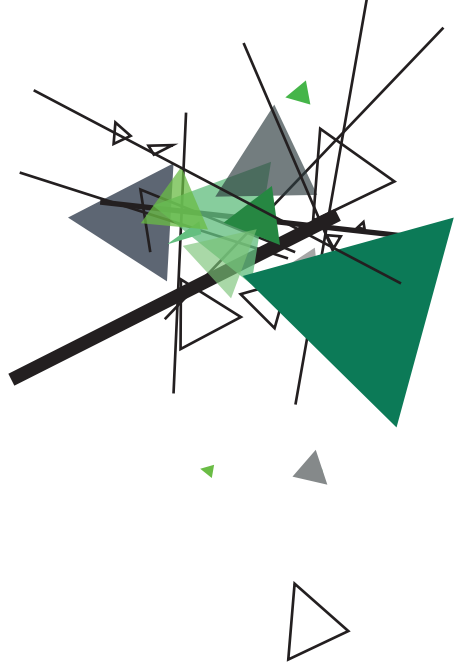

Funkcija informacionog posrednika takođe podleže prekršajnoj odgovornosti, na taj način što će isti biti kažnjen novčanom kaznom od 200.000,00 do 2.000.000,00 dinara u slučaju kada pruža usluge na način koji ugrožava bezbednost i funkcionisanje sistema elektronskih faktura.

➤ **Benefiti elektronskog fakturisanja**

<i>Olakšano čuvanje i mogućnost naknadnog pristupa</i>	Trajno, odnosno decenijsko čuvanje faktura u Sistemu jedna je od prednosti prelaska na nov sistem fakturisanja koja će omogućiti subjektima da vrše pretrage faktura u situacijama kada im je to neophodno, odnosno da na vrlo lak način pristupe naknadno fakturi. Ovo takođe znači praktičnu nemogućnost da jedna faktura bude izgubljena.
<i>Veća transparentnost</i>	Data mogućnost ovlašćenim organima da istaknu zahtev za stavljanje na uvid e-fakture svakako vodi većoj transparentnosti istih i nemogućnost da se subjekti pozivaju na okolnost da određena faktura nije nastala.
<i>Smanjeno vreme dostave</i>	Ova prednost podrazumeva da je rok za dostavu fakture dužniku značajno umanjen samim tim što će se izbeći tradicionalan način slanja faktura.
<i>Ušteda troškova</i>	Takođe, izbegavanje tradicionalnog načina slanja faktura putem pošte dovodi i do značajne redukcije troškova. Troškovi koji obuhvataju neophodan materijal (papir, štampa, koverta, markica, potvrde i povratnice), ali i troškove pošte na ovaj način su prevaziđeni.
<i>Brža naplata</i>	Samim tim što će dužnik ranije nego inače primiti fakturu, to samo dovodi do mogućnosti da isti i ranije po primljenoj fakturi postupi, odnosno plati dugovani iznos.
<i>Garantovana autentičnost i integritet fakture</i>	Svim subjektima garantuje se autentičnost (kroz elektronski potpis) i integritet (nema mogućnosti da se faktura izmeni). Ova garancija znači da jednom izdata faktura može biti promenjena samo storniranjem i izdavanjem nove fakture.
<i>Jednostavnije arhiviranje</i>	Dok papirne fakture zahtevaju fizički prostor, a potom i police i registratore, elektronske fakture zauzimaju prostor koji se meri u gigabajtima. Ušteda troškova arhiviranja, ali i jednostavniji postupak su očigledni.
<i>Mogućnost dobrovoljnog pristupa</i>	Subjekti koji nisu u sistemu PDV-a nemaju obavezu da koriste Sistem elektronskih faktura, ali mogu da se opredele za dobrovoljno korišćenje. Ukoliko se odluče za pristup Sistemu, u obavezi su da ga koriste tokom tekuće i naredne kalendarske godine.

Na kraju se da zaključiti da će privredni subjekti svakako imati dosta posla kako bi svoje poslovanje uskladili sa zakonskim propisima, ali da su prednosti prelaska na sistem elektronskog fakturisanja i te kako obimne i značajne i prevazilaze teškoću integrisanja u nov sistem. Tu pre svega imajući u vidu da će i prelazak na ovaj sistem, kao i na svaki prethodni, biti samo stvar vremena i navike, dok prednosti, i država i privredni subjekti nastavljaju da ubiraju.

info@vp.rs

www.vp.rs

